

?yunun 5-d? Bak?da [Heyd?r ?liyev M?rk?z](#)ind? [Az?rbaycan Respublikas?n?n ?qli M?lkiyy?t Agentliyi, T?hsil Nazirliyi, ?mumd?nyaya ?qli M?lkiyy?t T??kilat?](#) (??MT) v? [Avrasiya Patent T??kilat?](#)n?n birg? ?m?kda?l??? il? "Bilik v? innovasiya iqtisadiyyat?na ?qli m?lkiyy?t in d?st?yi" m?vzusunda beyn?lxalq konfrans ke?irilib.

T?dT?dbird?d?v?l?v? h?kum?t r?smil?ri, Milli M?clisin deputatlar?, r?lik m?kt?bl?rin rektorlar?, beyn?lxalq t??kilatlar?n r?hb?rl?ri v? n?may?nd?l?ri, elm v? t?hsil ictimaiyy?tinin t?msil?il?ri i?tirak ediblr.

Az?Az?rbaycan Respublikas?l? ?qli M?lkiyy?t Agentliyi?dar? Hey?tinin s?dri Kamran ?manov Ü?MT-in ?ba? direktoru Frensis Qarrinin Bak?ya s?f?rini y?ks?k d?y?rl?ndirib, bu qurumla ?m?kda?l???n u?urlu n?tic?l?rind?n s?z a?b. Bildirilib ki, haz?rda ?lk?mizd? ?qli M?lkiyy?t Agentliyi, T?hsil Nazirliyi v? Ü?MT-in birg? haz?rlad??? "Universitet v? v? elmi-t?dqiqat institutlar?nda ?qli m?lkiyy?t siyas?ti ?çün milli layih?" h?yata ke?irilib. Bu layih? ?lk?mizd? elmi-t?dqiqat?dqiqat n?tic?l?rinin kommersiyala d?r?lmas?, i? t?bii mexanizml?rinin t?kmill??dirilm?s?, yarad?lans y?ks?k texnologiyalar?n iqtisadiyyatda i? t?bii ?çün ?lveri?li ?raitin yarad?lmas? v? iqtisadi s?m?r?sinin art?r?lmas? m?m?qs?dl?rin ?xidm?t edir. Bununla ba?l? 2017-ci ild? Birg? B?yannam? imzalan?b. Qeyd olunan m?s?l?l?r?d? aid 2016-2017-ci ill?rd? Ü?MT il? birg? ?m?kda?l?qda ?ç beyn?lxalq t?dbir ke?irilib, elm ocaqlar?nda ?qli m?lkiyy?t siyas?ti il? ba?l? tan?nm?? beyn?lxalq ekspertlr t?r?find?n laz?mi k?m?k g?st?rilib, m?tx?ssis haz?rl??? apar?l?b. Buradak? s?rgid? ?m?kda?l???n b?hr?si kimi startaplar?n v? spinoutlar?n f?aliyy?t?l?rinin n?tic?l?ri n?mayi? etdirilir.

F. Qarrinin "g?l?c?kd? texnologiyalar t?r?find?n ?qli m?lkiyy?t in beyn?lxalq arxitekturas? v? formas?n?n ?getdik? daha ?ox dikt? edil?c?yi v? onu idar? etm?s? qaç?lmazd?" fikrini xat?rladan K. ?manov deyib ki, bununla da t?nologiyalar?n ?qli m?lkiyy?t in m?vcud land?aft?na kardinal t?sirini v? ?z n?vb?sind?, ?qli m?lkiyy?t in buna qar?? ?xmamas?n?, ?ksin?, ona uy?unla?mas?n? vur?ulay?r?q. Bu da F. Qarrinin ?nc?d?n g?rdüyü ?qli m?lkiyy?t in g?l?c?k t?t?kamülünün konturlar?n? mü?yy?nl??dirir. M?hz bu s?b?bl?rd?n E. Qarrinin ?qli m?lkiyy?t in rolunun yenid?n d?rk edilm?s? bar?d? fikirl?rin? qo?ulur v? d?st?kl?yirik?qli m?lkiyy?t in d?yi?mi? rolu onun f?aliyy?t inin yeni kontekst v? ona m?munasib?td? bizim d?ü?nc? t?rzimizin d?yi?m?s? Az?rbaycan ?çün ?ox aktuald?. ?unki Az?rbaycan yeni iqtisadi siyas?t inin m?hüm qolu – innovativ inki?afa q?d?m qoyur. Qeyri-neft sektorunu inki?af etdir?n, diversifikasiyan? u?urla aparan v? "Made in Azerbaijan" brendini t??viq?ed?n dövl?timiz? q?sa müdd?td? b?hran v?ziyy?t inini arxada qoyub, haz?rda ?lk?d? iqtisadi art?ml? dinamika mü?ahid? olunur, qeyri-neft sektorunda cari ilin d?rd ay?nda 11 faiz ir?il?yi? var v? m?tb?r D?nya ?qtisadi Forumunun m?lumat?na ?sas?n, Az?rbaycan r?qab?tqabiliyy?t iliy? g?r? d?nyada bir s?ra inki?af etmi? ?lk?l?ri üst?l?y?r?k 35-ci yeri tutur.

YaYa?ad???m?z "bilikl?r?c?miyy?t ind?" texnologiyalar?n s?çray??? dövründ? v? r?q?msal innovasiyalar?n "r?q?msal imperativ" zaman?nda innovativ inki?af t?dqiqatlar?n n?tic?sind? ?ld? edil?n bilikl?rin v? texnologiyalar?n, in investisiyalar?n v? ?qli m?lkiyy?t in yarad??? insan kapital?n? ekosistemidir. Prezident ?lham ?liyevin s?zl?ri il? desdes?k, "müasir d?nya sivilizasiyas?n?n t?r?qqisind? insan kapital? v? intellekt yeni keyfiyy?t amili kimi h?lledici ?h?miyy?t da??y?r. H?r bir dövl?ti rifah v? y?ks?li?? aparan yol elm v? innovasiyalara ?saslanan inki?afdan ke?ir".

K. K. ?manov deyib ki, qar??m?zda duran v?zif?l?ri d?, Prezident ?lham ?liyevin Davos ?qtisadi Forumunda vur?ulad??? kimi "g?l?c?yimiz in innovasiyalar, texnologiyalar, yax?? idar? etm?? ?ffal? q v? sahibkarlara dövl?t d?d?st?yind?dir" fikri il? izah etm?k olar. Bu yollar il? y?n Az?rbaycan 2009-cu ild?n ba?layaraq, yuxar?-orta g?lirlil? ?lk?l?r s?ras?ndad?r. Davos ?qtisadi Forumunun 2018-ci il ?çün "nklüziv inki?af indeksi"n? ?sas?n, ?lk?miz inki?af ed?n ?lk?l?r aras?nda üçüncü yeri tutur.

Ölk? mi?lk??miqyas?nda apar?lan islahatlar ?qli m?lkiyy?t sah?sind? müsb?t t?sirini g?st?rir. Bel? ki, R?qab?tqabiliyy?tlik ?ndeksinin "?qli m?lkiyy?t in qorunmas?" alt g?st?ricisi üzr? Az?rbaycan 37-ci yeri tutur. Bununla da Az?rbaycan 2016-2017-ci ill?rl? müqayis?d? "?qli m?lkiyy?t in qorunmas?" g?st?ricisi üzr? tutdu?u 71-ci yerd?n 34 pill? y?ks?l?r?k, MDB ?lk?l?ri s?ras?nda lider m?vqeyini m?hk?ml?ndirib.

Ölk?mizin kreativ iqtisadiyyat?n?n (mü?liflik v? ?laq?li hüquqlara ?saslanan s?nayemiz) ÜDM-d?ki pay? be? faizi ötüb, d?nyan?n orta s?viyy?sind?dir, h?tta bir s?ra inki?af etmi? ?lk?l?ri gerid? qoyur. Piratç?l??a qar?? g?rül?n t?dbirl?r n?tic?sind? 2005-ci ill? müqayis?d? piratç?l???n s?viyy?si müxt?lif sah?l?rd? 20-30 faiz a?a?? dü?üb.

Prezident ?lham ?liyevin u?urlu xarici siyas?ti v? d?st?yi n?tic?sind? Az?rbaycan ?qli m?lkiyy?t sah?sind? f?al be beyn?lxalq ?m?kda?l?q apar?n mü?liflik v? ox?ar hüquqlar sah?sind? 6? s?naye m?lkiyy?t in?d? aid 11 beyn?lxalq ?ox?t?r?fli konvensiya v? sazi?l?rd? i?tirak edir. Haz?rda Ü?MT-in mü?liflik hüququna ?aid iki yeni müqavil?sin? – MM?rake v? Pekin müqavil?l?rin? qo?ulma prosesi gedir, h?mçinin s?naye m?lkiyy?t in il? ba?l? ?ç sazi?? qo?ulmaq planlad?r?l?r.

Vur?ulan?b ki, Az?rbaycan Ü?MT-in r?hb?r orqanlar?nda, o cüml?d?n Koordinasiya Komit?sind?, Proqram v?

Büdcə Komitəsinin təmsil olunur. Azərbaycan nümayəndəsi - Əli Mülkiyyət Agentliyi tərəfindən Heyətinin sədri Kəmaləməmanova ÜMT-in Müəlliflik hüququna dair Müqaviləsi Assambleyasının vitse-prezidenti seçilib.

ÜMT-in ilin mərkəzi planının təsdiqi olaraq, 2006-cü ildə Azərbaycan Respublikası Hökuməti ilə bu qurum arasında mərkəzi planın Proqramı, 2014-cü ildə mərkəzi plan haqqında anlaşma memorandumu və hazırda yenilənməkdə olan memorandum imzalanıb.

Dövlətimizin başçısının sərəfşahı olaraq, Azərbaycanın əqli mülkiyyətə aid zəngin milli qanunvericilik bazası formalaşdırılıb. Buraya bilavasitə əqli mülkiyyət qoruyan sənədlər qanun və mərkəzi planın müvafiq müddələri, əqli mülkiyyət hüquqlarının dolayısı ilə qoruyan iki qanun və əqli mülkiyyət hüquqlarının qorunmasına istinad olunan 12 qanun daxildir. MDB məkanında analoqu olmayan əqli mülkiyyət hüquqlarının təminatı və "piratçılığa qarşı mübarizə" və Avropada ilk olan "Azərbaycan folkloru nümunələrinin hüquqi qorunması" haqqında qanunlar xüsusilə qeyd edilməlidir.

Prezident İlham Əliyevin təsdiqlədiyi "Azərbaycan 2020: gələcək xəritəsi"nin "Konspeksiya"nda əqli mülkiyyət prioritet istiqamət kimi qeyd edilmiş və buna görə də bu sahənin inkişafı ilə bağlı sənədlər tədricən daxil edilmişdir.

Ölkə Prezidentinin 2018-ci il 20 aprel tarixli Sərəncamı ilə Azərbaycan Respublikasının əqli Mülkiyyət Agentliyi yaradılmışdır.

Dövlət başçısının apardığı institusional islahatlara uyğun olaraq təsis edilmiş əqli Mülkiyyət Agentliyinin qarşısında duran vəzifələr Prezident İlham Əliyevin innovasiya inkişafı ilə bağlı yürütdüyü iqtisadi islahatlar siyasəti ilə uyğun olaraq, əqli mülkiyyətin bu siyasətin təsiri və innovativ inkişafı üçün adekvat xidmət göstərməsini tələb edir. Həmin vəzifələrin icrasına üç əsas istiqamətə əsaslanaraq, hətə keçirilir: əqli mülkiyyət sistemində radikal transformasiya nəticəsində 3.0 (təhsil, tədqiqatlar və bilikliyin kommersiyalaşması) universitetlərin yaranması, burada texnologiyaların kommersiyalaşması və transferinin ön plana keçirilməsi; kiçik və orta sahibkarlığın (KOS) iqtisadi rolünün və innovasiya imkanlarının artırılması, burada əqli mülkiyyət siyasətinin dəstəklənməsi, texnoloji innovasiyaların stimullaşdırılması; əqli mülkiyyətin yeni fəaliyyət kontekstində inkişafı, onun dəyəri miqdarının artırılması, əqli mülkiyyətin yaranma mərhələsinin maddi-aktivləşdirilməsi, intellektual kapitala yönəlməsi və investisiya axınlarının əqli mülkiyyətə istiqamətlənməsi.

Qeyd Qeydrolunanlarla bağlı bir sıra tədbirlər, o cümlədən Azərbaycanın uzunmüddətli əqli mülkiyyət Strategiyasının hazırlanması; xərçələrə dəstək məqsədilə beynəlxalq patent qeydiyyatı PCT sisteminin tətbiqi və dövlət dövləti tərəfindən xərçələrin qismində ödənilməsi, həmçinin patent alınması və sadələşdirilməsi Patent hüququ Müqaviləsinin (PLT) qoşulması və Texnologiya və innovasiyalara Dəstək Mərkəzinin yaradılması; Universitetlər, elmi-tədqiqat institutlarında və KOS subyektlərində IP ofislərinin yaradılması, onların texnologiyaların kommersiyalaşma ofislərinin (TKO) çevrilməsi; Elm və sənaye arasında əlaqələrin inkişafı, xərçələrin fəaliyyətinin keyfiyyət artırılması və təbii xarakterli xərçələrin dəstəklənməsi üçün Texnologiyaların transfer Mərkəzlərinin və əqli mülkiyyət hüquqlarının kommersiyalaşdırılması Mərkəzlərinin, o cümlədən əqli Mülkiyyət Agentliyinin zəruri yaradılması; "Made in Azerbaijan" brendinin tətbiqi, "mədəniyyətlərin beynəlxalq qeydiyyatına dair Madrid Sazişi" çərçivəsində qorunan yerli mədəniyyətlərin xərçələrinin qismən dövlət hesabına ödənilməsi və kütləvi istehsal olunan və fərdi toxunan xərçələrin dəstəklənməsi. Azərbaycanı əldə etməklə bağlı loqonun ilmi və fərdi toxunmasına dəstək verilməsi və qeydiyyata alınması; Rəhbərlik və bələdiyyə əqli mülkiyyət hüququ ilə qorunan obyektlərin istifadə edilməsinin idarəetmə sisteminin tətbiqi hətə keçirilməlidir.

Kəmaləməmanova ÜMT-in baş direktoru F. Qarriyev Avrasiya Patent Təşkilatının prezidenti xanım Saule Tlevlessovaya keçirilən konfranslara dəstək göstərdiklərini görən təşkilatın rəhbərliyini bildirmiş və xərçələrə uurlar arzulaymışdır.

Tədbirdə çərçivədə F. Qarriyev Bakıya səfərinin nəticələri haqqında, Azərbaycan Respublikasının əqli Mülkiyyət Agentliyi ilə əlaqədar vəzifələrinin mərkəzi planından danışıqları, iki qurum arasında əlaqələrin daha da genişlənməsinin vacibliyini vurğulamışdır.

ÜMT-in baş direktoru deyib ki, son on ildə əqli mülkiyyət qlobal səviyyədə diqqət və maraq artmaqdadır. Dünyanın müxtəlif ölkələrində əqli mülkiyyət fəaliyyətinin tətbiqi iqtisadiyyatın inkişafı ilə əlaqədar önəmli rol oynayır. Ötən il mədəniyyətlərin inkişafı ilə əlaqədar iki milyona yaxın sənədlər verilib. İnnovasiya və əqli mülkiyyətin koordinasiyası da dəyəri artırən faktorlardır. Asiya qitəsi intellektual əqli mülkiyyət rəhbərliyinin təsəvvüründə əsas mənbəyinə çevrilib. Qlobal səviyyədə 60 faizdən çox rəhbərlik Asiya ölkələrində daxil olub. Beynəlxalq patent rəhbərliyinin 49 faizi Asiya qitəsinə düşür. Strateji mövqeyə malik Azərbaycan kimi ölkələr üçün bu çox vacib göstəricidir. Əqli mülkiyyətin fəaliyyət göstərdiyi texnoloji təsəvvürə bənzər. Xüsusi nəticələri.

Ekosistemlərin yaradılmasında universitetlərin rolu böyükdür. Çox ədəd q ki, Azərbaycanda bu sahədə birgə layihəyə həyata keçirilən Universitetlərdə tədqiqat institutları da yerini özünə qazanmışdır. Onlar bilikliyin iqtisadiyyatda elmi tədqiqat baxımında elm və texnologiya arasında körpü rolunu oynayır. Bunun üçün müxtəlif siyasətlər və tədqiqatların dəstəklənməsi lazımdır. Tədqiqat institutları və universitetlərin inkiqafı uurlu innovasiya sistemi üçün vacibdir.

Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının prezidenti, akademik Akif Əlizadə bildirib ki, ölkədə elm siyasətini, o cümlədən uzunmüddətli elmi tədqiqat işlərini AMEA həyata keçirir, qabqablı davamlı innovasiya iqtisadiyyatının formalaşmasında bu təşkilatın rolu böyükdür. Dünya tərübündə elm-biznes əməkdaşlığının xüsusi həmişə tverilən məqamlardan biri də elmi-tədqiqat institutlarının tərübündə texnoparkların yaradılmasıdır. Dövlətimizin bəbəqsən 2016-cı il 8 noyabr tarixli müvafiq Sərəncamı ilə yaradılan "AMEA Yüksək Texnologiyalar Parkı" bu istiqamətdə atılan çox vacib addımlardan biridir. Elm-biznes əməkdaşlığının formalaşdırılması istiqamətində real işləri görən AMEA və onun əzdində yaradılan Yüksək Texnologiyalar Parkı qsa müddətdə bir sıra işləri uurla həyata keçirib.

Təhsil naziri Ceyhun Bayramov vurğulayıb ki, uurlu inkiqafın tərübündə bilik yonümlü çəmiyyətin və rəqabətqabiliyyətli mühitin texnoloji innovasiyalarla tamamlanması dayanır. Ya adətən bilik və innovasiya iqtisadiyyat dövründə davamlı və hərtərəfli inkiqafın tərübündə elm və təhsilin rolu həmişə tli dərəcədə artmaqdadır. İnnovasiya prosesi yeniliklərin yaradılmasından başlayaraq bu yeniliklərin mənimləməsi və bazara çəxarılmasında olan bütün mərhələlərdə qqli mülkiyyətin itirakın özündə ehtiva edir. Prezident İlham Əliyev tərübündə uurla həyata keçirilən strategiyaların əsas prioritetlərindən biri bilik iqtisadiyyatının formalaşdırılması, təhsil, elm və innovasiya arasında səmərəli əlaqələrin yaradılmasıdır.

Qeyd Qeyd edilib ki, həli təhsil müəssisələrinin tədqiqat və innovasiya mərkəzlərinin inkiqafı etdirilməsi, universitetlərin elmi və elmi-texniki fəaliyyətinin nəticələrinin kommersiyalaşdırılması isə yüksək elmi potensialı tərübündə e edir. Hazırda universitetlərdə və elmi təşkilatlarda ümumilikdə 33 mindən çox alim-elmi tədqiqatlarla məşğul olur ki, onlardan da 35 faizi fəlsəfi doktor, 15 faizi isə elmlər doktorudur. Qlobal elmi bazadan istifadəni aktivliyinin dinamikasında 2017-ci ildə vətəni illərlə müqayisədə 75 faiz artım müəahidə olunub, impakt faktorlu jurnallarda çap olunub. Qalın sayında son dörd ildə 68 faiz artım qeydə alınmışdır. Nəticədə aktivliyinin son üç ildə artım dinamikasına görə Azərbaycan regionunda birinci yerə çəxəb. 2017-ci ildə nəticələrin sayı üzrə ən yüksək göstərici qeydə alınmış, ilkin təhlillərə əsasən, 1.118 elmi tədqiqat işinin tərübündə 43 faizi məhz ali təhsil müəssisələrinin payına düşüb.

Avrasiya Patent Təşkilatının prezidenti Xanım Saule Tlevlessova diqqətə çatdırıb ki, Azərbaycan bu qurumun səkkiz üzdə biridir. Ötən il təşkilata müvafiq sahə üzrə 37 ərizə daxil olub. Bu qurumun iyirmi illik fəaliyyəti dövründə ümumilikdə 320 ərizə verilib, 4240 ixtira qeydə alınmışdır. Azərbaycanada hazırda 7300 patent dəstəklənir. Ölkədə daxil olan ərizələrin 80 faizi elmi müəssisələrin, akademiya və institutların payına düşür.

Sonra tədbir itirakçılar universitetlərdə tərübündə yaradılacaq startaplar və onların nailiyyətini qsa etdirən sərəngi ilə tanınmış olublar.

Beynəlxalq konfrans çəxivsində "Qeyri-maddi aktivlər və qlobal dəyər zənciri: iqtisadiyyat innovasiyanın faydalarından necə yararlanıla bilər?" mövzusunda regional seminar təşkil olunub.

Bir sıra ölkələrdə təşkilatın ekspertlərinin itirak etdikləri seminarda "Ümumdünya qqli Mülkiyyət Təşkilatının "Qlobal dəyər zənciri"ndə qeyri-maddi aktivlər (ÜMT-in 2017 hesabatına giriş)", "İnnovasiya və enerji" və digər mövzularda məruzələrdən ibarət. Mövzular ətrafında müzakirələr aparılıb, suallar cavablandırılıb.